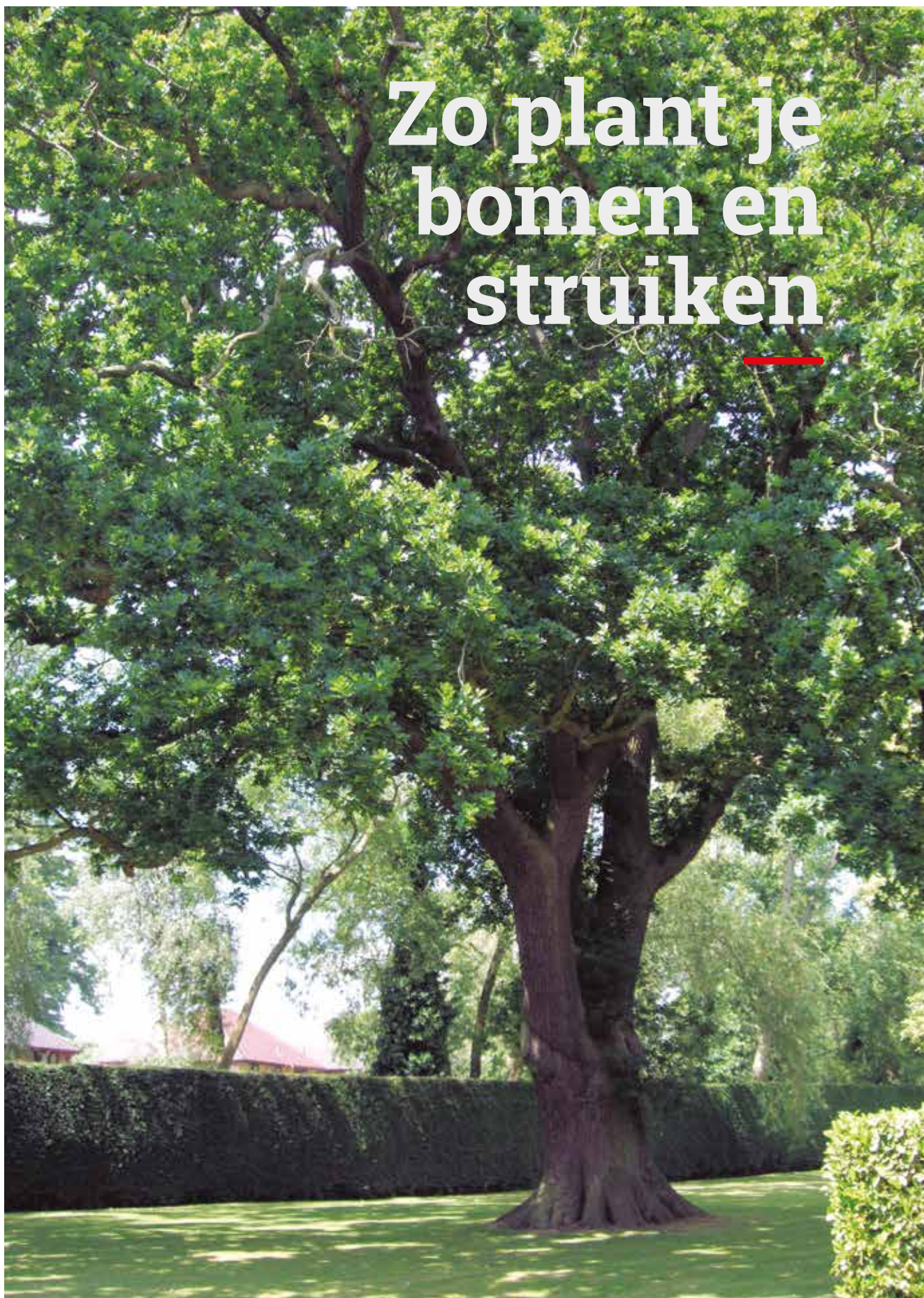

Zo plant je bomen en struiken

Tekst **Lies Rottiers** Foto's **Jim Linwood** en **Wendell Smith**

Heb je een mooi plan bedacht of laten ontwerpen voor je pesticidenvrije tuin? Dan wil je daar allicht zo snel mogelijk mee aan de slag om die prachtige tuin te realiseren. De aanleg van een tuin verloopt in verschillende stappen en de volgorde is niet onbelangrijk. Eerst leg je de grotere, vaste elementen aan: het terras, een tuinhuisje of een vijver bijvoorbeeld. Daarna is de beplanting aan de beurt. Werk van groot naar klein: eerst bomen en struiken, dan de vaste planten, het gras en als laatste de bloembollen. Hoe je van start gaat met de aanplant van bomen en struiken doen we in dit artikel uit de doeken. De periode oktober-maart is hiervoor immers ideaal!

Geen ecotuין zonder boom

Een tuin is niet af zonder boom: bomen geven tegelijk hoogte en diepte aan de ruimte en zijn erg belangrijk voor de biodiversiteit in je tuin. Samen met struiken en vaste planten zorgen ze voor gelaagdheid: geleidelijke overgangen van hoog naar laag, van gesloten naar open ruimte. Voor dieren is dit van groot belang, omdat ze zich zo gemakkelijk kunnen verplaatsen en toch snel beschutting kunnen zoeken. De gelaagdheid zorgt er ook voor dat een tuin er natuurlijker uitziet en nodigt uit om op ontdekking te gaan. Is je tuin echt te klein voor een boom? Maak dan gebruik van een klimplant om de hoogte in te gaan.

Hoe kies je bomen en struiken?

De groeiplaats

Bij de keuze van een boom of struik voor je tuin is het niet alleen belangrijk dat je rekening houdt met de groeiomstandigheden (bodem en licht), maar ook met hoe groot een boom of struik wordt (zowel de kruin boven de grond als de wortels onder de grond). Net als voor andere planten, geldt voor bomen en struiken dat ze sterker en gezonder zullen zijn en dus beter bestand tegen ziekten en plagen als ze op de juiste plaats staan. Kies je bijvoorbeeld voor een zomereik (*Quercus robur*), dan moet je tuin groot genoeg zijn voor een boom van meer dan 20 m hoog en 10 m breed. In een kleinere tuin is een lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) wellicht een betere keuze (15 m hoog en 6 m breed). Door een boom of struik te kiezen die past bij het formaat van je tuin, vermijd je dat je moet snoeien. Veel bomen verdragen immers geen snoei, en je voorkomt meteen groenafval en extra werk.

Een boom om onder te zitten

Een boom is vaak een heerlijke plek om in de zomer onder te zitten of eten. Zoek je een boom voor bij het terras of om de eettafel onder te zetten, houd dan rekening met bladluizen. Die beestjes op zich zijn niet zo erg, maar de honingdauw die ze afscheiden maakt alle tuinmeubels onder de boom plakkerig en vies. Plant bij je terras dus liever geen boom die gemakkelijk bladluizen aantrekt in het voorjaar zoals een linde of een esdoorn.

Biodiversiteit

In een ecotuין hebben bomen en struiken die wat te bieden hebben aan dieren uiteraard een streepje voor. Denk aan vroege bloeiërs zoals de gele kornoelje (*Cornus mas*) of de lijsterbes met bloesem in het voorjaar en bessen in de herfst. →

Zie je door de bomen het bos niet meer?

Een keuze maken uit de vele soorten bomen en struiken is niet altijd gemakkelijk.

De online Velt-plantenzoeker is een grote hulp! Ontdek een keur aan bomen en struiken op www.velt.nu/plantenzoeker.

Weinig werk

Met bomen en struiken creëer je groenvormen uit de laatste twee stadia van de natuurlijke successie*, namelijk het struweel en het bos. Struiken zijn de basis voor een strakke haag of een losse heg, en met bomen leg je een speelbosje of een vogelbosje aan. Door bomen en struiken te combineren zodat je een geleidelijke overgang van laag naar hoog hebt, creëer je een bosrand. Omdat deze groenvormen aan het einde van het successieverhaal komen, vragen ze weinig onderhoud. Dat geldt wel pas op het moment dat de groenvorm 'volgroeid' is. Vanaf de aanplant tot die tijd is er natuurlijk wat onderhoud nodig. Daar lees je verderop meer over. Heb je een grote tuin waar je liever van geniet dan erin te moeten werken? Overweeg dan om een struikengordel of een bosje te planten. Met een minimale inspanning krijg je zo beschutting, spanning en structuur en je trekt er veel leven mee aan.

* Wil je meer weten over successie lees dan het artikel 'Een goede tuin maakt pesticiden overbodig' uit de vorige *Seizoenen* (nr. 5, 2015) of surf naar www.velt.nu/successie.

Planten volgens de wet

Bij het planten van bomen en struiken in je tuin, moet je rekening houden met een aantal wettelijke regels. Tenzij je met je burens een andere overeenkomst hebt, mag je een boom niet dichterbij dan 2 m van de erf grens planten. Voor laagstambomen (kleiner dan 3 m) en struiken geldt een minimale afstand van 0,5 m tot de erf grens. Plant je samen met de burens een haag op de erf grens of gaan ze akkoord met een boom op een kleinere afstand, leg de overeenkomst dan voor alle zekerheid schriftelijk vast. Zo is er later geen discussie mogelijk.

Zelfs als je de wettelijke afstanden respecteert, is het toch een goed idee om je plannen even met je burens te bespreken. Wederzijds begrip is altijd beter dan onaangename verrassingen.

Kies de juiste boom voor je tuin. In een kleinere tuin is een lijsterbes een betere keuze dan een eik.

Hoe plant je bomen en struiken?

Een boom

Heb je een goede keuze gemaakt en weet je waar de boom moet komen? Dan is het tijd om te planten! Bomen verplant je in de periode dat ze in rust zijn, in de herfst en winter dus, op voorwaarde dat het niet vriest of de grond niet bevroren is. Op de kwekerij wordt de boom met een kluit uitgegraven en goed verpakt voor het transport naar jouw tuin. Daar maak je op de plaats van bestemming een ruim plantgat. Maak het gat dubbel zo breed als de kluit, maar niet te diep. Een veelgemaakte fout bij het planten van bomen is dat ze te diep worden gezet. Een boom mag niet dieper worden geplant dan op de kwekerij, anders loopt de boom het risico niet te overleven. Zorg voor een losse bodem rond de kluit, zodat de boom gemakkelijk nieuwe wortels kan aanmaken en zich stevig kan verankeren op zijn nieuwe plek. Plant je meerdere bomen om een bos(je) te creëren, ga dan telkens op dezelfde manier te werk. Houd voldoende afstand (evenveel als de kruin breed wordt) tussen de plantgaten, zodat de bomen normaal kunnen uitgroeien.

Een strakke haag

Plantgoed voor bladverliezende hagen zoals beuk (*Fagus sylvatica*), haagbeuk (*Carpinus betulus*) of veldesdoorn (*Acer campestre*) wordt met 'blote wortel' geleverd in de periode dat de planten in rust zijn. Net als bij de bomen is dat in de herfst en de winter. Je moet het plantgoed zo snel mogelijk in de grond zetten om te vermijden dat de wortels uitdrogen. Kun je ze niet meteen op hun definitieve bestemming planten, dan kun je ze tijdelijk 'inkuilen'. Reken op vier planten per strekkende meter. Bladhoudende soorten worden met kluit geleverd. Ze zijn vaak al wat groter en dus volstaan drie planten per strekkende meter.

Een struikengordel

Anders dan bij een haag, mogen de struiken in een struikengordel volledig uitgroeien en wordt er niet of nauwelijks gesnoeid. Je hebt er dus wel wat ruimte voor nodig. Kies je voor bloeiende soorten die ook nog bessen geven, dan is zo'n struikengordel een paradijs voor vogels en insecten.

De breedte en hoogte zijn afhankelijk van de gekozen soorten, maar voorzietoch altijd minstens 3 m breedte. In de rij plant je de struiken 2 m uit elkaar, of net iets minder dan de struik breed wordt.

Zo zullen ze door elkaar groeien en een massieve structuur vormen.

Beheer onder bomen en struiken

Een jonge aanplant van bomen en struiken ziet er wat kaal uit en vraagt om aandacht. In een volgroeid bos of onder een volwasen struikengordel valt er schaduw op de bodem en is er een strooisellaag ontstaan. Je vindt er alleen schaduwminnende vaste planten, varens en mossen. In het begin ontbreken zowel de schaduw als de strooisellaag. In de pas omgewoelde bodem die volop licht krijgt, ontkiemen – als je niet ingrijpt – al snel pioniers. Om te vermijden dat er allerlei ongewenste planten beginnen te groeien, zijn er een aantal mogelijkheden. De hoofdregel is: houd de bodem bedekt! Dat doe je bijvoorbeeld door meteen na de aanplant een laag houtsnippers (10 à 15 cm) op de boomspiegel of onder de struiken aan te brengen. Leg de houtsnippers niet tot tegen de stam om problemen met schimmels te vermijden. Als de bodem bedekt is, krijgen de zaden van de pioniers geen licht meer en zullen ze niet ontkiemen. Wat er toch nog groeit, kun je eenvoudig wieden.

Zaai in het voorjaar een zelfgekozen mengsel eenjarigen (pioniers) om zo een tijdelijke begroeiing te creëren. Of zaai een doorlevende bodembedekker zoals klaver. In maart of april kun je ook zonninnende planten aan de voet van een boom en tussen jonge struiken planten, al dan niet in combinatie met houtsnippers. Als de bomen of de struiken beginnen te groeien, zul je merken dat er meer schaduw ontstaat en dat er een natuurlijke strooisellaag ontstaat. Vervang de zonninnende planten dan door schaduwminnende soorten die van nature in de kruidlaag van een bos groeien. Ook onder een geschoren haag hoeft de grond niet kaal te blijven; wees creatief met andere planten. Een lint van voorjaarsbloeiers zoals krokussen of kleine narcissen geeft een prachtig resultaat.

I.s.m. VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

 www.zonderisgezonder.be

